

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ І ТЕХНІКИ

УДК 1: 378

DOI: 10.20998/2227-6890.2019.01.09

І. В. ВЛАДЛЕНОВА, М. А. ЄРМОЛОВСЬКИЙ, Я. В. ТАРАРОЄВ

НОВІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Проаналізовано основні тенденції в розвитку цифрового суспільства. Цифрове суспільство є наслідком розвитку інформаційного суспільства і формування високотехнологічної інфраструктури у цифровому просторі. Показано, що комунікаційні та інформаційні технології нерозривно пов'язані з сутністю, особливостями і розвитком цифрового суспільства. Спостерігається формування нових сфер соціального простору від електронного бізнесу, електронного адміністрування та охорони здоров'я до цифрового уряду і цифрової освіти. Сьогодні ці процеси органічно включають систему навчання, і ми можемо з упевненістю стверджувати про формування нової цифрової освіти. Ці процеси намагаються осмислити філософи. Наприклад, філософи освіти намагаються «схопити» сутність освіти, вивчають, що представляє собою виховання, як воно пов'язано з цінностями і нормами. Протягом більшої частини історії західної філософії філософські питання, які стосувалися освіти, центрувалися навколо філософських роздумів Сократа, Платона і Аристотеля. Починаючи з двадцятого століття, філософські роздуми стосовно освіти формувалися в роботах філософів різних течій. Інформаційне суспільство розвивається швидкими темпами. Відбувається трансформація в усіх формах суспільного життя. Незважаючи на чіткий і зрозумілий термінологічний апарат, концепції інформаційного/цифрового суспільства не існує. У своєму повсякденному значенні інформаційне суспільство – це суспільство, в якому інформація і знання відіграють особливу роль, а комп'ютерно-інформаційні технології служать для передачі та обробки інформації. Цифрове суспільство є наслідком розвитку інформаційного суспільства і формування високотехнологічної інфраструктури у цифровому просторі. Комунікаційні та інформаційні технології нерозривно пов'язані з сутністю, особливостями і розвитком інформаційного суспільства. Сьогодні ці процеси включають освіту, і ми можемо з упевненістю стверджувати про формування нової цифрової освіти.

Ключові слова: інформаційне суспільство, цифрове суспільство, Інтернет, комп'ютерні технології, філософія освіти, онтологія.

И. В. ВЛАДЛЕНОВА, Н. А. ЕРМОЛОВСКИЙ, Я. В. ТАРАРОЕВ

НОВЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ЦИФРОВОМ ОБЩЕСТВЕ

Проанализированы основные тенденции в развитии цифрового общества. Цифровое общество является следствием развития информационного общества и формированием високотехнологической инфраструктуры в цифровом пространстве. Показано, что коммуникационные и информационные технологии неразрывно связаны с сущностью, особенностями и развитием цифрового общества. Наблюдается формирование новых сфер социального пространства от электронного бизнеса, электронного администрирования и здравоохранения до цифрового правительства и цифрового образования. Сегодня эти процессы информационного общества органически включают систему обучения, и мы можем с уверенностью утверждать о формировании нового цифрового образования. Эти процессы пытаются осмыслить философы. Например, философы образования пытаются «схватить» сущность образования, изучают, как они связаны с воспитанием, как оно связано с ценностями и нормами. На протяжении большей части истории западной философии философские вопросы, касающиеся образования. Исторически философские проблемы обучения центрировались вокруг размышлений Сократа, Платона и Аристотеля. Начиная с двадцатого века, философские вопросы образования формировались в работах философов разных течений. Информационное общество развивается быстрыми темпами. Происходит трансформация во всех формах общественной жизни. Несмотря на четкий и понятный терминологический апарат, концепции информационного / цифрового общества не существует. В своем повседневном смысле информационное общество – это общество, в котором информация и знания играют особую роль, а компьютерно-информационные технологии служат для передачи и обработки информации. Цифровое общество является следствием развития информационного общества и формирования високотехнологической инфраструктуры в цифровом пространстве. Коммуникационные и информационные технологии неразрывно связаны с сущностью, особенностями и развитием информационного общества. Сегодня эти процессы включают образование, и мы можем с уверенностью утверждать о формировании нового цифрового образования. Эти процессы пытаются осмыслить философы.

Ключевые слова: информационное общество, цифровое общество, Интернет, компьютерные технологии, философия образования, онтология.

I. V. VLADLENOVA, N. A. YERMOLOVSKY, YA. V. TARAROEV

NEW METHODS OF LEARNING IN A DIGITAL SOCIETY

The main trends being identify in the development of digital society. The digital society is the continuation of the development of the information society. A high-tech infrastructure being formed in a digital space. Communication and information technologies are associated with the characteristics and development of a digital society. In social space being formed of new spheres: e-business; e-administration and healthcare, digital government and digital education. Today, these processes organically include the learning system, and we can confidently assert the formation of a new digital education. Today, these processes include a learning system, and we can confidently assert the formation of a new digital education. These processes are trying to comprehend the philosophers. For example, the philosophers of education are trying to understand the essence of education. Philosophers study the problems of education and morals, values and norms. For most of the history of Western philosophy, philosophical questions concerning education were centered the philosophical reflections of Socrates, Plato, and Aristotle. Philosophical reflections on education formed in the works of philosophers of various trends in the twentieth century. The information society is developing rapidly. There is a transformation in all forms of social

© I. В. Владленова, М. А. Єрмоловський, Я. В. Тарароєв, 2019

life. Despite the clear terminological apparatus, the concept of information / digital does not exist. In its everyday sense, the information society is a society in which information and knowledge play a special role, and computer information technologies used to transmit and process information. The digital society is a consequence of the development of the information society and the formation of a high-tech infrastructure in the digital space. Communication and information technologies are associated with the characteristics and development of the information society. Today, these processes include education. We can confidently assert the formation of a new digital education. These processes are trying to comprehend the philosophers.

Keywords: information society, digital society, Internet, computer technologies, philosophy of education, ontology.

Вступ. Інформаційне суспільство розвивається швидкими темпами. Відбувається трансформація в усіх формах суспільного життя. Незважаючи на чіткий і зрозумілий термінологічний апарат, концепції інформаційного/цифрового суспільства не існує. У своєму повсякденному значенні інформаційне суспільство – це суспільство, в якому інформація і знання відіграють особливу роль, а комп'ютерно-інформаційні технології служать для передачі та обробки інформації [1; 2; 3]. Цифрове суспільство є наслідком розвитку інформаційного суспільства і формування високотехнологічної інфраструктури у цифровому просторі. Комунікаційні та інформаційні технології нерозривно пов'язані з сутністю, особливостями і розвитком інформаційного суспільства.

Серед характеристик інформаційного суспільства можна назвати: великий обсяг доступної інформації і завдяки комп'ютерам і мережам – величезні можливості відправки, збору, зберігання, обробки, сортування, використання інформації; глобалізація всіх сфер діяльності людини; мобільність людей в багатомовному та багатокультурному реальному або віртуальному просторі; підвищення ролі знань до рівня капіталу, що приносить все більше прибутку; використання методів, які спрямовано на оптимізацію рішень, які спираються на досягнення математики та інформатики; прагнення до професіоналізації все більшого числа робочих місць; формалізація і стандартизація процедур і контроль якості продукції; зміна трудових відносин на основі реалізації роботи в моделі ощадливого виробництва; робототехніка; створення нових і зникнення невідповідних професійних спеціальностей; зміщення основного цивілізаційного прогресу з університету в численні міжнародні корпорації або спеціалізовані державні установи та некомерційні організації; електронний бізнес; електронне адміністрування; електронна охорона здоров'я; електронна освіта.

Сьогодні ці процеси включають навчання, і ми можемо з упевненістю стверджувати про формування нової цифрової освіти. Ці процеси намагаються осмислити філософи. Наприклад, філософи освіти докладають зусиль «схопити» сутність освіти, вивчають, що представляє собою виховання, як воно пов'язано з цінностями і нормами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом більшої частини історії західної філософії філософські питання, які стосувалися освіти, центрувалися навколо філософських роздумів Сократа, Платона і Аристотеля. Починаючи з двадцятого століття, філософські роздуми стосовно освіти формувалися в роботах Бертрана Рассела, Джона Дьюї, Р. С. Петерса, важливий внесок в філософію освіти зробили такі відомі

діячі, як Курт Байер, Макс Блек, Бренд Бланшард, Річард Брандт, Абрахам Едель, Джоел Фейнберг, Вільям Франкена, Алан Гевірт, Д. В. Хамлін, Р. М. Харе, Аласдайр Макінтайр, А. І. Мелден, Фредерік Олафсон, Ральф Бартон Перрі, Р. С. Петерс, Едмунд Пінфокс, Кінгслі Прайс, Гілберт Райл, Ізраїль Шеффлер і Мортон Уайт, Гаррі С. Броуді.

На сучасну освіту вплинуло багато факторів, в тому числі, значні інтелектуальні та соціальні тенденції минулих кількох століть, також течії філософії: марксизм, психологічний аналіз, екзистенціалізм, феноменологія, позитивізм, постмодернізм, прагматизм, неолібералізм, аналітична філософія, тощо. Аналітична філософія вплинула на концептуальний філософський дискурс щодо освіти, ретельну оцінку аргументів, накреслила розбіжності, що є, принаймні, частиною філософського інструментарію.

Дж. Дьюї виділяється перш за все глибиною філософського осмислення педагогічних проблем і розглядом їх в широкому соціальному контексті [4]. Дьюї Дж. в роботі «Демократія і освіта» акцентує увагу на понятті «досвід» в широкому сенсі. До нього, як і до життя в чисто фізіологічному сенсі, можна застосувати принцип спадкоємності. У людському суспільстві разом з фізичним відтворенням відновлюються вірування, ідеали, надії, шастя, горе, заняття, тощо. Спадкоємність досвіду в процесі відтворення соціальної групи не підлягає сумніву. А засобом соціальної спадкоємності виступає освіта, яка розуміється в самому широкому сенсі цього слова. Громадське життя існує завдяки процесу передачі знань. Ідеї електронної освіти співзвучні увявленням, які розробляв Д. Дьюї. Джон Дьюї в своїх побудовах виходив з того, що механізми соціалізації та навчання притаманні будь-якому суспільству. Визначальним для спільноти він вважав тісний зв'язок, який може зберігатися навіть між людьми, які розділено величезною відстанню. Він вважав, що навіть працюючи разом для досягнення спільної мети, люди зовсім не обов'язково складають соціальну групу. Однак якщо вони усвідомлюють спільну мету і були настільки зацікавлені в ній, що погоджували б з цією метою свої конкретні дії, тоді вони утворили б співтовариство. Але для цього треба спілкуватися. Кожен повинен знати, чим займаються інші, і мати можливість постійно тримати їх в курсі своїх намірів і досягнень. Таким чином, визначальною є не тільки спільна діяльність, а й взаємодія (спілкування, комунікація, діалог) з приводу цієї спільної справи. Дьюї визначає освіту як перебудову, або це перебудова, досвіду, яка розширює його сенс і збільшує здатність людини вибирати напрямок для подальшого досвіду. Розширення сенсу відбувається за рахунок зростаючої здатності сприйняття зв'язків і суміжності дій, в які люди залучені. Інша сторона освітнього досвіду –

збільшення здатності вибирати напрямок для пошуку нового досвіду і можливості керувати ним.

Мета дослідження – виявити основні тенденції освіти в цифровому суспільстві.

Матеріали і результати дослідження. Загалом, хороша цілісна освіта може включати вивчення досвіду, пов'язаного з особистим, інтелектуальним, соціальним, фізичним та духовним розвитком; освіта також повинна формувати креативність, естетичну оцінку, політичну та культурну свідомість. Що таке філософія освіти? Філософія освіти являє собою більш-менш організовану систему знань і думок про освіту, вона є критичною у визначенні та спрямуванні цілей, завдань і спрямованості навчання. Вона також вивчає загальні тенденції спрямування освіти у будь-якій конкретній обстановці. У розвинених країнах спостерігається масове впровадження комп'ютерів і інформаційних технологій в навчальний процес, постійно зростаючі інформаційні потоки зумовлюють потребу в розробці таких методів і технологій, які б сприяли самостійному, активному засвоєнню знань (інформації) учнями і оперування ними, орієнтації в інформаційному полі суспільства.

Ці тенденції відкривають широкі можливості використання оригінальних методів і проектів в освітній діяльності. Активне включення учнів в створення тих чи інших проектів підвищує продуктивність їх діяльності і збагачує її якісно новими характеристиками, відповідними вимогам, що пред'являються до громадян інформаційного суспільства. Педагогічний процес націлено на наступні результати: здатність до навчання, вихованість, розвиненість і різнобічність особистості. Для успішного навчання необхідні певні методи і засоби, контроль, системи навчання, виховання, управління освітніми структурами, а також бачення загальної тенденції розвитку освітнього процесу, вміння прогнозувати. Природно, всі ці завдання не можуть бути вирішено остаточно, раз і назавжди, оскільки розвиток людського суспільства відбувається постійно, система освіти вимагає оновлення. Освіту можна назвати керованою соціалізацією, яку спрямовано на формування гармонійно розвиненої людини. На сьогоднішній день обов'язковою в нашій країні є основна загальна середня освіта. Але, оскільки освіта людини – це процес, який не може бути завершений повністю, нова парадигма має на увазі можливість безперервної освіти. Вважається, що безперервність освіти є найбільш важливою глобальною проблемою на сучасному етапі світового економічного і соціального розвитку. Справа в тому, що в попередні періоди історії освіта виконувала функцію, яку орієнтовано переважно на відтворення продуктивних сил суспільства. Відносно повільна еволюція суспільного виробництва обумовлювала і відносно сталість структури і змісту освіти. Фактично був сформований тип «кінцевої» освіти, продиктований прагненням навчити назавжди, тобто так, щоб це стало в нагоді людині протягом усієї її соціальної та професійної діяльності.

Науково-технічний і соціально-економічний прогрес, зміна темпів відновлення техніки і технологій тягнуть зміни змісту, характеру і спрямованості професійної діяльності. Людство в лічені десятиліття зробило поворот до зовсім нового типу соціалізації, в рамках якої головним стало не засвоєння колишніх рецептів, а підготовка до оволодіння методами і змістом пізнання, яких раніше ніде не існувало. Потреба в постійній актуалізації отриманих раніше і отриманні нових знань зумовила виникнення різних форм організованої післявузівської освіти, наприклад, такого соціального інституту, як підвищення кваліфікації і перекваліфікації. З'явилися й інші види і способи освіти і самоосвіти, що дозволяють людині вибрати, що саме вона хоче вивчати, якими знаннями і навичками хоче обзавестися. Особливу роль в системі реформування освіти відіграє ЮНЕСКО. Пріоритет діяльності ЮНЕСКО у сфері освіти: зробити реальністю якісну освіту для кожної дитини, молодої людини і дорослого, що відображено в основних цілях: сприяти досягненню цілей програми «Освіта для всіх»; грати провідну роль в процесах формування стратегії розвитку освіти на регіональному та глобальному рівні на основі нових технологій; сприяти створенню ефективних систем освіти на всіх рівнях для учнів різного віку. Розглядаючи ІКТ в освіті через призму концепції «світу без кордонів» ЮНЕСКО маніфестує, що для створення інклюзивних товариств, які засновано на знаннях, освіта повинна спиратися на найсучасніші технології. З поширенням цифрових технологій навчання приймає форми безперервного, індивідуально-орієнтованого, гнучкого і динамічного процесу. ЮНЕСКО приділяє особливу увагу розвитку високотехнологічних освітніх компетенцій і навичок ХХІ століття за допомогою використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.

Технології можуть служити потужним інструментом для освіти – при цьому вони повинні бути грамотно вбудовані в навчальний процес і супроводжуватися новими моделями навчання. Для здійснення цього багатьом країнам потрібно здійснити перехід до більш інтерактивного та проектного процесу навчання з використанням інновацій та технологічних рішень. ІКТ-компетентність і професійний розвиток педагогічних працівників відображає провідну роль викладача в змінах в навчальному процесі на основі використання ІКТ, показує картину нових педагогічних кваліфікаційних характеристик педагога в умовах переходу до цифрової педагогіки в відкритому глобальному освітньому середовищі, пропонує нові механізми взаємодії між викладачем та студентом [4]. Переваги цифрової освіти – це свобода не відвідувати лекції або іспити в певний час, що робить курси дистанційного навчання ідеальними для студентів з сім'ями або тих, хто працює, адже студент встановлює власний темп та графік навчання. Тим не менше, ці типи курсів вимагають великої мотивації, оскільки студенти повинні керувати своїм часом і виконувати роботи, маючи дуже мало підтримки. Наприклад, Інтернет-

курси, подібні до тих, що пропонуються в університеті Essex Online, – це не просто сучасне застосування моделі дистанційного навчання / заочного навчання (хоча вони дещо схожі). Це віртуальне навчальне середовище для обміну записаними лекціями між студентами. Ці лекції можна переглядати в будь-який час, надаючи студентам можливість створити навчальний графік, який відповідатиме їхній роботі чи сімейним зобов'язанням. Студенти також можуть в будь-який час отримати доступ до модульних завдань, а всі підручники надаються у форматі eBook (це включено в ціну плати за навчання). Різниця між дистанційним навчанням та онлайн-навчанням полягає в тому, що при онлайн-навчанні слухачі також мають можливість обговорювати питання та спілкуватися зі своїми колегами через Інтернет-дискусійні форуми та різні засоби зворотнього зв'язку. Також викладачі регулярно проводять онлайн-лекції, за якими навчаються студенти, щоб вони могли спілкуватися в режимі реального часу [5]. Особливості вищої освіти стали революційними через широке впровадження цифрових робочих середовищ. Все частіше студенти вибирають цифрові онлайн-інструменти. Поява цифрових технологій і їх проникнення в усі рівні освіти, від дитячих садків до університетів, кинули виклик вищим закладам освіти переглянути свої підходи до викладання, перепроєктувати організаційну інфраструктуру навчання. Крім того, дистанційна освіта за самим визначенням позначає фізичне відділення учня від інструктора, принаймні, на певних етапах навчального процесу. Технологічні пристрої, радіо, аудіо, компакт-диски, телебачення і відео для поточного веб-навчання, тощо, формують новий характер взаємодії між учнями, вчителями, студентами та викладачами, бо вимагає інші засоби комунікації.

Стратегічна мета дистанційної освіти надзвичайно актуальна – забезпечити громадянам право отримання освіти будь-якого рівня на місці свого проживання або професійної діяльності. Ця мета досягається з урахуванням світової тенденції мобільного поширення знань за рахунок обміну освітніми ресурсами. Закономірно, що засобом досягнення такої мети повинні бути високотехнологічні і науково обґрунтовані організаційні форми, які мають дистанційний характер. Їх актуальність обумовлена тією обставиною, що дистанційна освіта стає засобом взаємопроникнення не тільки знань, навчальних технологій, підходів і методів, а й, як уже зазначалося, капіталу – інструментом боротьби за ринок виробництва та споживання освітніх послуг. Це нормальне явище, і було б справедливо, якщо ця конкуренція буде відкритою, в якій переможцем буде той, хто запропонує вищу якість навчання, більш сучасні освітні інформаційні технології та найкращий дидактично-методологічний підхід, який відповідає найвищим світовим стандартам. Разом з тим, для сучасного світового співтовариства ідея дистанційного навчання не є новою. Наприклад, існує Міжнародна рада з дистанційної освіти – це одна з найстаріших

міжнародних освітніх організацій, яка відображає новітні тенденції в навчанні – глобалізацію освіти. Це цілісна система міжнародної вищої освіти, що включає традиційні загальні компоненти, але на новій технологічній основі. ICDE – це глобальна мережа для онлайн відкритої і гнучкої освіти. Це провідна всесвітня організація, до якої входять установи, органи освіти, комерційні структури і приватні особи. Вона дозволяє перейти на нові технології і підвищити якість освіти по всьому світу. Також це динамічна платформа для співпраці в сфері інновацій та розвитку за участю ключових регіональних гравців і провідних експертів; доступ до тисяч вищих навчальних закладів, мереж і систем. Ключовий партнер ЮНЕСКО частково фінансується урядом Норвегії. Глобальний ландшафт післяосвітньої освіти активно трансформується. Значним рушієм для цього стало різке зростання використання технологій та розширення традиційного кампусу. Організація Глобального звіту про вищу освіту в Інтернеті (GlobalOHER) аналізує нові тенденції в освіті в онлайн-просторі. Її ініціатива спрямована на подолання цього недоліку шляхом проведення глобального обстеження та видання звіту, який передбачає інформацію про різні навчальні програми, які пропонуються в Інтернеті, перспективи можливості онлайн-навчання в інституційних стратегіях.

Медійна й інформаційна грамотність в умовах розвитку цифрових технологій відображає головну умову переходу до цифрового суспільства, суспільства знань – це потребує формування життєвих навичок XXI століття, інформаційно-медійної грамотності. Існують різні відкриті освітні ресурси для вищої освіти і навчання: відкриті освітні ресурси, відкриті навчальні курси, також існує стратегія політики формування системи правових відносин у відкритому інформаційному середовищі (політика ліцензій Creative Commons), яка спрямована на підтримку навчання всіх бажаючих, створення та обміну знаннями в глобальній мережі знань [6;7;8]. ІКТ мають потужні інструменти для роботи з текстовою, числовою і графічною інформацією, що становить основу освітнього середовища; в поєднанні з комунікаційними технологіями та Інтернетом вони створили феноменальну за своїми можливостями всесвітню середу навчання. Але все ж, незважаючи на ці переваги, прагнення підвищити якість освіти шляхом впровадження інноваційних перетворень на основі застосування ІКТ поки залишається повністю не реалізованим.

ІКТ є як двигуном, так і координатором зростаючої глобалізації середовища освіти. Це рушійна сила, оскільки педагоги розуміють, що поєднання цифрових технологій і ресурсів дає більше можливостей для розширення горизонтів і поліпшення якості навчання, викладання і підготовки, ніж всі попередні освітні технології від шкільної дошки до учбових відеофільмів [9; 10; 11]. Велика частина викладання та навчання є вербальною, будь то слова, числа, формули або зображення. Цифрові навчальні матеріали якісно відрізняються від традиційних навчальних матеріалів своєю можливістю керувати

ними. ІКТ є координатором, в той час Інтернет – це унікальний засіб для широкого, доступного поширення освітнього матеріалу. Оскільки Інтернет також став засобом взаємодії, його потенціал для викладання і навчання став ще більш істотним [12; 13; 14]. Найголовніше, що саме студенти мають величезний вплив на впровадження ІКТ на всіх рівнях освіти. Ми повинні пристосуватися до цифрового покоління учнів, бо студенти університетів вибирають онлайн-освіту в більшій кількості, ніж будь-коли. Технологія повинна бути частиною системи, щоб стати ефективною. Основні вже існуючі сегменти системи освіти – це освітні програми та навчальні плани, кваліфікація викладача, управління освітою та допоміжна інфраструктура. Впровадження ІКТ в ці системи вимагає ретельного системного планування.

Одним з напрямів освітніх інновацій, що активно розвиваються в НТУ «ХПІ» – це вдосконалення навчального процесу й підвищення якості освіти, інформатизація освіти на засадах новітніх інформаційних освітніх технологій. НТУ «ХПІ» є одним з визнаних лідерів в Україні у сфері впровадження технологій е-навчання у навчальний процес. Системотехнічне забезпечення е-навчання в НТУ «ХПІ» складають Українська науково-освітня телекомунікаційна мережа URAN, університетська локальна мережа, в тому числі 3 Інтернет сервери з сучасними навчальними оболонками, бібліотечний сервер, локальні мережі студентських гуртожитків університету, комп'ютерні класи навчально-консультаційних центрів університету, численні бази навчальних даних кафедр і факультетів, тощо. Розвивається інструментальне та програмне забезпечення е-навчання. Активно використовується програмна оболонка *Moodle*, головним чином як експериментальна база для науково-методичної роботи та виконання корпоративних проектів у сфері е-навчання. У *Moodle* розміщено понад 90 дистанційних курсів. *Moodle* (акронім від *Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment* – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище) – навчальна платформа призначена для об'єднання людей в одну надійну, безпечну та інтегровану систему для створення персоналізованого навчального середовища. Інноваційними в НТУ «ХПІ» є роботи базової лабораторії ЦДО – лабораторії менеджменту дистанційної освіти, яка здійснює організацію та супровід проектів з практичного впровадження е-навчання на міжнародному, національному та університетському рівнях.

Зазначимо також про існування розподіленої освіти – це дидактична модель гнучкої взаємодії між учнями, викладачами та освітнім контентом, що знаходяться в різних нецентралізованих місцях, в рамках якої процеси викладання та навчання розділені в просторі і часі. У контексті сучасної освітньої парадигми розподілена освіта дозволяє на практиці реалізувати можливість вибору, місця, часу і способу навчання з урахуванням індивідуальних потреб. Термін «розподілена освіта» веде своє походження від концепції «розподілених ресурсів» і охоплює

широкий спектр організаційних форм навчання, включаючи різні кампуси, дистанційне, корпоративне та домашнє навчання. Модель розподіленого навчання включає сукупність територіальних підрозділів, що дають можливість отримувати в кожному з них освіту, практично таку ж, як і в головній організації.

У даний час освіта перебуває в перехідній стадії від «класичної» парадигми до сучасної. Класична парадигма була націлена на односпрямованість навчання: навчання за однією програмою, в одному певному віці, в одному певному вузі. У мінливих соціально-економічних умовах цього стає недостатньо. Людям потрібно різноманітна освіта (за змістом, термінами навчання, рівнем отриманих знань та навичок, тощо). Освіта повинна бути доступною без відриву від виробництва та в різному віці. На Заході став популярним Університет третього віку (для людей пенсійного віку). Історично його засади було сформовано у Франції на факультеті соціальних наук у Тулузі ще в 1973 році. Його започаткував професор П'єр Веллас. Ця академічна модель використовується в багатьох інших країнах, зокрема в континентальній Європі, Америці.

Висновки. Багато з нових технологій, а також тих, що розвиваються, наприклад 3д-печатка на принтері, технології віртуальної реальності, голограми, програми штучного інтелекту (нейронні мережі, тощо) можуть бути використані найбільш ефективно для збагачення і підтримки лекцій, семінарів та різних форм навчання. Наступне десятиліття буде відзначено інтеграцією цифрової технології в освітні системи і установи в цілому, а нові технології стануть агентами розширеного доступу та можливостей отримання освіти для всіх, а не тільки для багатих та привілейованих. Технології і культура пов'язані в сучасному суспільстві. Технічні розробки змінюють різні культурні, соціально-політичні та економічні області, роботу, управління, індустрію розваг та, головне, освіту [15; 16].

Ключові інформаційні та комунікаційні технології формують сучасне суспільство, впливають на соціальні зв'язки, соціальні структури, уряд, міжнародну політику, освіту та право. Поточні критичні і теоретичні дебати щодо цифрової культури та освіти, ролі технологій в культурному житті тривають. Ці тенденції приводять до етичних, моральних, соціальних проблем, які потребують філософського осмислення. Ми є свідками формування нової парадигми вищої освіти, яка ґрунтовно змінить наше життя.

Список літератури

1. Владленова И. В. Конвергентные технологии и человек: изменения мира. Знать бы, для чего. *Вопросы философии: научно-теоретический журнал*. 2012. № 12. С. 124–128.
2. Владленова И. В. Формирование NBIC – конвергентной парадигмы в современной науке. *Практична філософія*. 2010. № 4 (38). С. 20–26.
3. Владленова И. В. Техногенная цивилизация: философские подходы к проблеме техник. Вісник Національного технічного університету ХПІ. Сер.: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства, 37, 2014, 58–66.

4. Dewey, John. *Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education*. New York: Macmillan., 2016.
5. Masi, Marco. *Reaching and Teaching Students in Poverty: Strategies for Erasing the Opportunity Gap (Multicultural Education Series)*. 2018. 160 p.
6. Lane C. The Power of 'e': Using e- Portfolios to Build Online Presentation Skills. *Innovate*. No. 3 (3): 5. 2007.
7. Banks, James A. *Reaching and Teaching Students in Poverty: Strategies for Erasing the Opportunity Gap (Multicultural Education Series)*. 2017. 256 p.
8. Buckland, Michael. *Information and Society* (The MIT Press Essential Knowledge series). Cambridge: MIT Press, 2017. 234 p.
9. Lindsley O. R. Our aims, discoveries, failures, and problem Lane C. *Journal of Precision Teaching*. 1990. No. 7. P. 7–17.
10. Lonsdale L., Vavoula P., Sharples G. Learning Bridges: a role for mobile learning in education. *Educational Technology Magazine special issue on 'Highly mobile computing'*. 2007. No. XLVII (3). P. 33–36.
11. Haag S., Cummings M., McCubbrey D., Pinsonneault A., Donovan R. *Management Information Systems for the Information Age. Building an E-portfolio*. Toronto: McGraw-Hill, 2006. 493 p.
12. Nye D. *Technology Matters: Questions to Live With*. Cambridge MA: MIT Press, 2007. 320 p.
13. Raskin, J. D. *Constructivist theories, Comprehensive handbook of personality and psychopathology. Vol. 1 : Personality and everyday functioning*. New York: John Wiley, 2015. P. 212–229.
14. Pessoa L. *The Cognitive-Emotional Brain: From Interactions to Integration*. Cambridge: MIT Press, 2013. 256 p.
15. Saettler P. *Jump up. The evolution of American educational technology*. Englewood: Libraries Unlimited, 1990. 453 p.
16. Peters Benjamin. *Digital Keywords: A Vocabulary of Information Society and Culture*. Book 8. Princeton University Press , 2016. 352 p.
17. Steinkuehler Constance. Games, Learning, and Society: Learning And Meaning In The Digital Age. *Learning in Doing: Social, Cognitive and Computational Perspectives*. Cambridge University Press, 2012. 490 p.
- modern science]. *Praktichna filosofija* [Practical Philosophy]. 2010, no. 4 (38), pp. 20–26.
3. Vladlenova I.V. Tehnogennaja civilizacija: filosofskie podhody k probleme tehnik [Technogenic civilization: philosophical approaches to the problem of techniques]. *Visnik Nacional'nogo tehničnogo universitetu HPI. Ser.: Aktual'ni problemi rozvitku ukraïns'kogo suspil'stva* [Bulletin of the National Technical University "KhPI". Series: Actual problems of Ukrainian society development]. 2014, no. 37, pp. 58–66.
4. Dewey, John. *Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education*. New York, Macmillan, 2016.
5. Masi, Marco. *Reaching and Teaching Students in Poverty: Strategies for Erasing the Opportunity Gap (Multicultural Education Series)*. 2018, 160 p.
6. Lane C. The Power of 'e': Using e- Portfolios to Build Online Presentation Skills. *Innovate*. 2007, no. 3 (3), p. 5.
7. Banks, James A. *Reaching and Teaching Students in Poverty: Strategies for Erasing the Opportunity Gap (Multicultural Education Series)*. 2017. 256 p.
8. Buckland, Michael. *Information and Society* (The MIT Press Essential Knowledge series). Cambridge, MIT Press, 2017. 234 p.
9. Lindsley O. R. Our aims, discoveries, failures, and problem Lane C. *Journal of Precision Teaching*. 1990, no. 7, pp. 7–17.
10. Lonsdale L., Vavoula P., Sharples G. Learning Bridges: a role for mobile learning in education. *Educational Technology Magazine special issue on 'Highly mobile computing'*. 2007, no. XLVII (3), pp. 33–36.
11. Haag S., Cummings M., McCubbrey D., Pinsonneault A., Donovan R. *Management Information Systems for the Information Age. Building an E-portfolio*. Toronto, McGraw-Hill, 2006. 493 p.
12. Nye D. *Technology Matters: Questions to Live With*, Nye D. Cambridge MA, MIT Press, 2007, 320 p.
13. Raskin, J. D. *Constructivist theories. Comprehensive handbook of personality and psychopathology. Vol. 1. Personality and everyday functioning*. New York, NY, John Wiley, pp. 212–229.
14. Pessoa L. *The Cognitive-Emotional Brain: From Interactions to Integration*. Cambridge, MIT Press, 2013. 256 p.
15. Saettler P. *Jump up. The evolution of American educational technology*, Englewood, CO, Libraries Unlimited, 1990, 453 p.
16. Peters Benjamin. *Digital Keywords: A Vocabulary of Information Society and Culture*. Book 8. Princeton University Press , 2016. 352 p.
17. Steinkuehler Constance. Games, Learning, and Society: Learning And Meaning In The Digital Age. *Learning in Doing: Social, Cognitive and Computational Perspectives*. Cambridge University Press, 2012. 490 p.

References (transliterated)

1. Vladlenova I.V. Konvergentnye tehnologii i chelovek: izmeneniya mira. Znat' by, dlja chego [Convergent technologies and man: changes in the world. To know for what]. *Voprosy filosofii: nauchno-teoreticheskij zhurnal* [Philosophy issues: scientific and theoretical journal]. 2012, no. 12, pp. 124–128.
2. Vladlenova I.V. Formirovanie NBIC– konvergentnoj paradigmy v sovremennoj nauke [Formation of NBIC– convergent paradigm in

Надійшла (received) 19.10.2018

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Тараров Яков Володимирович (Тараров Яков Владимирович, Tararoev Yakov Volodymyrovich) – доктор філософських наук, професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», професор кафедри філософії; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4589-092X>; e-mail: tarjv2010@gmail.com

Владленова Ліана Вікторівна (Владленова Илиана Викторовна, Vladlenova Liiana Viktorivna) – доктор філософських наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», професор кафедри філософії; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6958-7183>; e-mail: vladlenova@email.ua

Єрмоловський Микола Анатолійович (Ермоловский Николай Анатоліевич, Yermolovsky Nikolay Anatolievich) – кандидат філософських наук, професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», професор кафедри філософії; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8132-8726>; e-mail: philosophy.ntukpi@gmail.com.